

Szerkesztőségi iroda:

Főutca 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó hivatalban Nagy Ferenc könyvkereskedésében Gyulán.

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garmondor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKE

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

Törvényhatósági önkormányzat.

III.

(N. K.) Azon kérdést intézte utoljára hozzám feleletem elvárása mellett K. ur, hogy az angol társadalom miért nem látja önkormányzati gát a bírói kinevezés által csonkítva s miért het ott önkormányzat bírói választás nélkül s miért nem lehet az nálunk?

Felelet: azért, mert az angol nemzet parlamenti rendező kormánya nem vette el azon grófságoknak és nagyobb városoknak első folyamodásu bíróválasztási jogát, melyek azzal bírtak, bírták azt mai napig is saját börtöneikkel s ezekre való felügyeleti jogaik s kötelességeikkel együtt, csak ott nevezett ki első bíróságokat, hol azért is kinevezett bírák gyakorolták azt, sőt itt is, hogy a polgárok első folyamodásilag — ha akarnak — saját választott bíráikat használhassák, behozta a polgári perekre nézve is a juri intézményt; — tehát nem volt se oka, se alkalma az angol nemzetnek a bírósági illetén szervezés ellenében jogai esorbitását látni, vagy önkormányzatát megszorítottnak érezni (lásd Mill Stuart 287. lap). Csak a főbb vagy országos törvényeszek kinevezésével hozta kapcsolatba, hogy ezen választott bíróságok felett a kormány örökösége gyakoroltassék, hogy azok igazság kiszolgáltatási országos kötelességüknek megfelelően. E szerint az angol parlamentarismus gyakorlati rendezői nem forgatták fel a nemzet vérebe ment intézményeket más nemzetek intézményei vakon követése vagy felelősségi ügyviszketegéből, hanem a meglévő intézmények meghagyásával biztosították azokban a kormány örököségi s felügyelhetési jogát épen úgy, mint ezt a balközép kívánja most is a bírósági szervezettel fogatosítani a nemzet megnyugtatására.

De a mi ministeriumunk ezen adott példával homlokegyenest azon kezdte a rendezést, hogy a törvényhatóságoknak egyik sarkalatos jogát — mit az ősi alaptörvények ezeknek az első bírósági jogkör gyakorlásába biztosítottak — erőszakos sietséggel kicsikarta, saját központsított hatalma alá vetette; habár a nemzet megelőzőleg oly törvényeket hozott, melyek után már K. ur szerint is mindegy volna az igazság kiszolgáltatás országos érdekében, akár a választás hagyatott volna meg a municipiumok kezében, akár a kinevezéssel szerveztessék az egész bírói hatalom. Ezért jajdult fel a nemzet nagy része, ezért indokolt feljajdulása, mert legközelebről lévén érdekelve, minden megye s városi hatóság az iránt, hogy területén az igazság kiszolgáltatás és a rend biztosítva legyen, s e jogot a törvényhatóságok által a polgár őseink hagyományaként bírvén, még azon korban is, midőn még parlamenti teljes szabadságát nem bírta, a nélkül, hogy a municipiumok e joggyakorlata a központi hatalom felügyeletét kizárta volna: nem láthatjuk s nem láthatjuk az alkotmányos parlamentarismus első postulatának, hogy e jogtól a városi és megyei törvényhatóságok megfosztassanak a célba vett bureaucraticus zamatu királyi bíróságokért; — és pedig annyival inkább nem a magyar nemzet, mert a Bachkorszak alatt alkalma volt bele pillantani az igazság szolgáltatás e fajtájú dögleletes levegőjébe, melyben látta a megvásárolható jogot és igazságot, mely által a polgári jog a legfőbb hatalom zsákmányává lett, s e rendszer

gyűlölete belé oltotta e szabad nemzetbe a meggyőződést: harcolni a tekintély zsarnoksága ellen épen úgy, mint az igazság szolgáltatás bureaucraticus monopolizálása ellen a polgári szabadság érdekében minden kormányforma alatt, s az önkormányzati szabadságot védeni és szeretni még kiesapongásaiban is, inkább mint a melybe él együtt a népek ifjúsága — mint a tekintélyek zsarnokságának bármely részben is járma alatt görnyedezni.

Ezek után s ezekből önként következik azon törvényhatósági jogok körvonala, a miként én a nemzet vérebe ment ezen institutiót a ministerium felelőssége mellett feltartandónak hittem s az 1848-ki törvény értelmében feltartatni kívánom: t. i. *lefelé* meg kell a polgároknak adni, hogy választott tisztviselőik által gyakorolják mindazon jogokat a municipiumok vagyis szűkebb parlamentjök felügyelete s ennek felelőssége alatt, melyek *directe* a központi hatalom kezét okvetlenül nem igénylik; — *felé* a municipiumok s azok tisztviselőire *indirecte* oly befolyást kell a ministeriumnak biztosítani, hogy ennek felelőssége a municipiumok hatáskörébe utalt végrehajtási cselekvények irányában is fenntartassék s ez által az országos érdek ezekben is biztosítottassék.

A municipiumok joga maradhatna továbbra is: 1-ön hogy saját választott tisztviselői által gyakorolná a helyi igazságszolgáltatást, a rendőrségi, a polgári rend s béke feletti felügyeleti jogot, a végrehajtások minden nemét, ide értve az adó behajtás körüli eljárást is; 2-or hogy a törvény hatósági, megyei és városi bizottmányok gyakorolják első sorban ezen tisztviselőik feletti felügyeleti s fegyelmi jogot; 3-or ugyanezen bizottmányokhoz intéztessenek minden végrehajtási megkeresések s foganatosítandó rendeletek; 4-er ugyanez van hivatva a netalán törvényellenes rendeletek végrehajtása ellenében a meghozandó törvény értelmében felszólalni s ez által a központi hatalom eljárása felett ellenőrzési jogot gyakorolni; 5-ör a nemzet életszükségeiben felmerült s hasznosnak mutakozó törvények hozatalát a parlamenttől kérni s illetőleg a kérelem pártolására a többi törvényhatóságokat is megkeresni; végre 6-or a megyei törvényhatóság kebelében levő községekben úgy a községi és megyei tisztviselőik közt felmerülő kérdések felett első bíróságilag intézkedni. — Ezek főleg azok, melyeket a törvényhatóságok eddig is gyakoroltak s melyeket ezentulra is feltartatónak tartok a nélkül, hogy ennek feltartása által akár a központi hatalom felelőssége legkisebbé is gyengítettessék, akár ezen ügyeknek a municipiumok általi önkormányzatu gyakorlata által az országos érdek veszítsen, avagy az, az országos érdeknek kárára legyen, ha — mint mondám — gondoskodunk arról, hogy az a központi hatalomnak viszont a befolyás biztosított felügyeletét gyakorolni tanácsadás, figyelmeztetés, feddést érdemlő cselekvényeknek a parlament elibe terjesztés; az engedetlen municipiumoknak felosztása s újak választásának elrendelése stb által arra nézve, hogy a törvényhatóságok által a törvény értelmében pontosan teljesítettessenek; — s ezen módról szölok a jövő számban s azon haszonról, mely a munkafelosztás által mind a polgárok életére, mind a központi hatalomra jótékonyan hat.

Vidéki levelezés.

Orosháza april 16.

Ha az ur isten jó szalmatermést ad, téglát égettet Orosháza képviselősege temérdek sok ezeret, azt kiállítási áron — örökre lemondván minden közvetlen nyereségről — kiosztja a háztulajdonosok közt, a háztulajdonosok pedig evvel saját költségükön kirakatták házaik elejét, sőt még netán az utcára dülő oldalának mellékét is, és így fog elkészülni a járda. Én pedig bátorkodom megjegyezni, hogy ilyenképen abból ugyan semmi sem lesz.

1-ör Mert némely polgártárs nem hordatja el a neki szánt téglát a helység tanyájáról, a község pedig nem hordatja helyébe.

2) A másik elhordhatná, de nincs kocsija, lova, a fuvaroztatás pedig nagyon drága, vasuton szállítani pedig nem lehetvén, ott marad a kiegészítési helyen.

3) Mert egyik kőműves mesterrel, másik segédvel, harmadik inassal, negyedik sárzó cigánnyal készítetné a járdát, a hatodik hozzá fogna maga, az egyik homokkal, másik utcai sárral, ez tentebb, az alantabb, eme vizirányosan, ama csurgóra, egyik egyenes vonalban, másik cickakra rakná, majd szélesebbre majd keskenyebbre. Ebből aztán kerekednék akkora zavar, melyhez képest a Bábéi tornyának építéskori valóságos harmonia.

Ha tehát téglajárdát akarunk — mi hogy létre jöjjön nagyon kívánatos és szükséges — is, azt elejétől végig csak is községileg létesíthetjük úgy, ha a község előjárósága mindenek előtt hozzá értő mesterrel e célra idomított keményminőségű téglát égettet, ezt szakavatott egyén vezetése alatt szakavatott munkásokkal rakatja le, aztán a lakosságra a kiállítás árát adóforintok vagy más kulcs szerint kiveti, beszedi, a vonakodóktól mindan tekintet felretételével behajtja.

Az így létesített járdának, saját házuk vonalába eső részének tisztán és a menyire lehet épségben tartására a háztulajdonosok, a vétkes hanyagságra rovandó pénzbüntetés terhe alatt is kötelezhetők volnának valamint annak pajkosságból és főleg készakaratos rongálása is általában pénzbüntetés terhe alatt tilalmaztatnék, nem tévén különbséget sem kis, sem nagy szabadság, sőt még a követválasztás ideje sem, mikor uri és nem uri kezek által a téglázat ablakbeverés díszes műtételére szokott alkalmaztatni, és pedig szigorun tilalmazandó volna azon szempontból, mert rontani téglát s hajigálni a bolond is tud, de a járda építés szakképzettséget és költséget igényel.

Ezen módon lehetne, és hiszem lesz is nekünk járdánk ha nem egyszerre mindenütt is — mert ez lehetetlen — de ott hol főleg megkívántatik; de ha annak készítését egyes háztulajdonosok felfogására, erélyére, áldozatkészségére bizzuk — soha.

Térjünk más tárgyra. 1864-ben az orosházi ág. protestans egyház népgyűlésén az adókulcs megállapításáról tanácskoztak; vagyonaránylagos adó behozataláról volt szó. Egy kaputos azt mondta: „ha vagyonaránylagos adót akarunk, könnyitenünk kell a fejadón és lejjebb kell szállitnunk mérsékletten a ház és pár után együtlegesen 3 véka buzát és 75 krt tevő adót, mert ez a szegényebbekre nézve legterhebb.“ Akkor bizonyos egyén, ki magát a szegényebbekhez sorolta, felkiáltott: „megbírnak“, a többi szegény vagy állítólagos szegény pedig utána kiáltotta, tehát megmaradt ezen adó, ezenfelül azonban az iparosokra 1—5 frtíg, oklevelesekre, honorariokra 5 frtót, a földbirtok holdjára 10 krt stb kivetettek. Azóta, ha valaki a 3 véka buza és 75 kr. adó nagyságáról panaszkodik, fel sem veszik, maguk akarták így.

Hanem a szegényebbek és magokat ilyennek fitogtatók, főleg pedig az urbériség nyelvén szólva házas zselélek, azóval azok, kik közt legtöbb ugynevezett tudakos találtatik, kik a templombani első helyekre és min-

den kitüntetésre mohón vágnak érdem nélkül, jogra, szabadságra, a lehető legcsekélyebb teherviselés mellett, azt hadd viselje más; ilyféle emberek utóbb saját meggyőződésük ellenére 1868-ban az gondolták, jobb lesz tán kimondani „nem birjuk.“ Az egyháztanács 2/3-da épen újból volt választandó; ők a nagy korcsma előtt télen ácsorgó, templomkerülő, emberszólo, utat elálló tömeg becsődítése által kivitték, hogy az egész választásuk újra. Eddigél a választás úgy történt, hogy mindenki anynyi nevet irt papírra, a hány választandó volt s a szavazatszedő választmányok beadta, 1868-ban a falu politikusa, az országhírű K...sz György tizedenkénti választást ajánlott, az értelmesnek pedig ezt nem akarták elfogadni, 1) mert a falu nincs meghatározott tizedekre osztva, 2) mert általános választási jogukat tizedre és 60 helyett 6 egyénre szorítottani nem akarhatták. A tanács s illetőleg az egyházi népgyűlés elnöke akkor azt a hibát követte el, hogy a választás módjának megállapítását szavazatra bocsátá a helyett, hogy a gyakorlatot érvényben tartva, e kérdést vita tárgyát nem képezhetőnek mondotta volna ki. Ez uton az érintett fajtájú többség által a tizedenkénti választás lett elfogadva, a kisebbség az esperességre hivatkozott. Esperes ur ki is jött, de méltóztatott loginyázu, elmondotta ugyan, hogy tizedenkénti választás egyetlen községben sem divik, de utóbb bekoronázólag kimondta, hogy válasszon a község úgy, mint a többség kívánja, tekintet nélkül gyakorlatra, célszerűsége. Ennyiért ugyan kár volt ide fáradnia, azt monddák az értelmesnek. Ekkor aztán nagy triumphussal K...sz György felosztotta a falut nem is tizedekre, hanem harmincadokra, minden 30-ad 2 presbiter választott volna. Hogy pontosan lett-e 30-adra felosztva a falu, azt csak is K...sz György mondhatná meg, mint az egésznek mozgató lelke; én nem hiszem, hogy pontosan lett volna, mert itt nem csak a ház numerus, hanem a szavazóképesek száma is tekintbe volt veendő és ámbár én elismerem, hogy K...sz György uramat az ur isten szép elmebeli tehetséggel áldotta meg, mégis engedje meg feltételeznem, hogy ezt még hiú támaszai segélyével sem vihette volna ki. Hanem azért volt minden 30-adban valami elnököfélé, a ki házankint be is járta a harmincadot, hanem hogy ki választotta elnökönek, azt nem tudta senki, hanem úgy gondolom, hogy K...sz György, aztán valamely 30-ad nem jött össze s nem választott, hát láje K...sz György élt fővezéri jogával s beírta, hogy: Osz...ki. De ha 99 hiba és visszaélés történt is, avval ütötték el, hogy esperes ur megengedte.

Eltekintve ettől, mily egyénekből lett nem kis részben ezen tanács összetétel, mondhatom, hogy ezen választás jogosságát, érvényét, egyetlen községünkbeli értelmes világi ember sem ismerte el s nem ismeri el soha, és ebből következtetve el lehet mondani, hogy a mint eddig nem tett semmi említésre méltót, jövőre sem fog tehetni, hanem vagy önmagától lehull, mint összeaszott éretlen gyümölcs, vagy ha működik, vést hoz a legnagyobb magyar ág. protentstans egyházra. Jövőre elmondjuk, mi nagyot, dícsőt kezdeményezett.

P...sz.

Külföldi rövid hírek.

— **Milánói tudósítások** szerint, öt nap óta a város mazzinista izgatások által zavartatik békéjében. Forradalmi felhívások ezer száma osztatnak szét; a székes egyház téren egy vendéglőből lövés történt; az örök behatoltak és ládakat találtak revolverekkel s Orsini bombákkal megrakva.

— **A római zsinatnak** bizonytalan időre elnapolása komoly megfontolás tárgyát képezi, s ez egyértelmű lenne azzal, hogy miután a curia terveinek nem jósol sikert, jónak látják visszavonulóra fúni.

— **A porosz koronaherceg** Karlsbadba utazott, hol valószínűleg Ferenc József királlyal fog találkozni.

— **Görögországban** nagy előkészületeket tesznek az ország függetlenségének felszázados évfordulója megünneplésére. 1871-ik év április 6-án lesz ötven éve annak, hogy Görögország a maga ura.

— **Párisban** általános munkaszünet (stricke) keletkezett melyben szabók, kalaposok, szobafestők, cukorfinomítók részt vesznek.

— **A pápa nagypénteken** távirati uton küldötte apostoli áldását Napoleon császárnak és családjának.

— **Rauscher és Schwarzenberg** (lajbáthuli) bicornokok római távirat szerint röpiratot bocsátanak ki a pápa csallhatatlansága ellen.

— **A francia senatus** e hó 21-én „éljen a császár“ felkiáltással egyhangulag elfogadta az új alkotmányt s ugyan e hó 28-ig elnapolta magát, mely napon a népszavazás fog közzététetni.

Ujdonságok.

— **A katolikus egyház autonomikus gyűlésére**, a nagyváradi egyházmegyéhez tartozó békési választó kerületben báró Wenckheim László választott meg világi képviselőül. — Szavazott az egész kerületben — mely 12 plébániából áll — 1719 szavazat képes egyén; ebből b. Wenckheim Lászlóra 919, Bobori Károly ceglédi lelkész s orsz. gyűlési képviselőre 671, Kontur József szarvasi ügyvédre 67, Janó Sándor gyulai ügyvédre 48, Tomcsányi József e megyei főispánra 5, id. Mogyoróssy János nyug. számtartóra 4, Keresztinyi Ignác nyug. tiszartóra 4, Placintár György gyulai járási t. szolgabíróra 1 szavazat esett.

— **Mojsisovics Vilmos** körös-berettyó szabályozási mérnököt, a m. kir. közmunka- és közlekedési miniszter első rendű mérnöké nevezte ki, s ugyan e minőségben a Vágh folyó szabályozása céljából szükséges munkálatok tervezetének elkészítésével bízta meg.

— **Wenckheim Kristina** grófkisasszony születésnapját e hó 21-én ülték meg Kigyóson. A grófhölgy számos e vidéki tisztelője gyűlt egybe s kellemes napot töltött a vendégszerető uriház falai között. — Széles e

hazában mindenki tisztelettel említi a kifogyhatlan jótékonyágairól ismeretes grófhölgy nevét, s így bizonyosan mindenütt viszhangra talál azon legbensőbb kívánatunk: az ég árássa el boldogsággal azt a páratlan jó szívet, melynek melege a jótékonyág annyi virágát élteti.

— **Wieland Szidónia** kisasszonyt Kigyósról közelebb jegyzé el unokafivére: Wieland Viktor posti postahivatalnok. Az egybekelés május 1-én menend végbe.

— **Jó olvasmányokat a népnek!** — ezt kívánja mindenki, ki a nép valódi felvilágosítását szíven viseli. Ez jutott eszünkbe a múlt hét egyik napján a könyvtáros boltjában, hova ép azon pillanatban léptünk be, midőn ugyanott egy gyulai tisztes földműves könyvészeti megrendeléseket tett. „Földműves könyveket rendel“ kellemsen hangzik — halljuk másoda könyvek lesznek azok. Az én emberem először is a „Nép-zászlón“ kezkezd, Áldor Imre „Emigratio történeté“ -vel folytatja s pro coronide a „Pápák bünei“-n végzi. — Nem állhatam meg, hogy megne szöllitsam kedves honfi társamat. Mennyivel többet érne — mondám — ha e „művek“ helyett valami jó történelmi, gazdasági vagy természetudományi könyvre fogyna az a pénz, amit most kiad. Emberem a szánakozás és gunyor egy nemével tekint rajtam végig s azután mint egy meggondolva s felvilágosítólag felel: „Hát tudja kérem — az a történelem meg... izé... tudomány, az nagyon szép lehet, hanem hát a... a... haladás, mert tudja kérem a világ előhaladásban is járatosnak kell ám lenni... ugy bizony. Az ilyeneket szeretem olvasni én is és szeretik ott — a körben is.“ Már ilyen argumentatio előtt meg kelle hajolni. Hanem azért még is csak nagyon üdvös dolog volna, ha azok az urak (mert-mint megtudtuk — csakugyan „urak“), akik ama bizonyos gyulai „olvasó kör“-ben befolyást gyakorolnak s „vezérek“, egy kissé jobb olvasmányokkal oltogattatnák a „vezetettek“ tudomány s „haladás“ szomját. Például a lapunk mai számának hirdetési rovatában elsorolt Corvinatársulati kiadmányok közül sok felér, holmi Szokoly-féle compernatioval, a mely megzavarja a jó földműves fejét s nem nagyon fejleszti benne a „haladás“ iránti józan fogalmakat. Aztán meg azok a Corvina kiadmányok valóságos potom pénzbe kerülnek.

— **Bonyhai Benjamin** „Népiskolai jutalomkönyv“-e negyedik átnézett s bővített kiadásban, a napokban került ki Dobay János helybeli nyomdájából. A kiállítás csinoságán kívül, belső tartalmát kell megemlítenünk, mely e kis munkát a kijelölt célra nagyon ajánlatossá teszi.

— **Megjelent és hozzánk beküldetett:** „Rendelvények a magyar posta-hivatalok számára“. Magyar és német nyelven közrebocsátja a kereskedelmi ministerium Mellőzhetlen a postahivatalnokoknak.

— **Orosházáról** egy emberbaráti tettről tudósítják a „Reform“-ot, Bakos József, eszvási regálé-hasonbérő, e hó 10-én Orosházán megfordulván, véletlenül egy szegény 1849-diki honvéd-altiszttel találkozott, ki 7 év óta kiujult sebe gyógyítására minden vagyonát ráköltötte már. A bérő bár nem Kroesus, rögtön öt forinttal segélyzé a szegény honvédet s megígérte, hogy másokat

TÁRCA.

Munkácsy Mihály.

Munkácsy Mihályt, a tehetséges fiatal festészt, t. olvasóink közül személyesen is számosan ismerik; annál érdekesebb lesz e közlés, melyet illetékes forrásból merítettünk.

Munkácsy iparosból lett festésszé és pályája elejétől kezdve meglepő önállóságot tanusított. Azt lehet monlani, hogy önmagából fejtett ki, mert ugyszólván soha se másolt, azonnal alakításon kezdte és határozottan kimondta, hogy ő életképfestő lesz, mitől, noha esábittatva, soha egy percre se távozott. A mint mesterségében váltóláz által gátolatva, hogy közben az időt hasztalan ne töltse, rajzolni kezdett, abban azonnal bámulatos szorgalmat tanusított. 14—16 órát elrajzolt naponkint, azonnal alakítva és természet után, és szó se volt többé másról, mint hogy festész, még pedig, a mint mondatott, genre-festő lesz.

Néhány hónapig a gyulai Fischer festészhez járt, majd Szamosyhoz, ki Gyulán huzamos ideig tartózkodott. Ez utóbbival, kinek M. sok hálával tartozik, aztán elment Aradra, majd Beodrára, míg végre Pestre ment, hol talán a második festvényét az „elbeszélő huszárt“ a képző m. egylet tárlatába befogadta; a „kukurica pattogatók“ már 130 frttal díjaztatott. Rövid ott tartózkodás után M. Bécsbe ment, hova őt kizárólag a kitünő Rahl nagy híre vonzotta. Rahl csakhamar megszerette a fiút s néhány hó múlva az „előkészítőből“ a „mester osztályba“ magához fogadta. Amde R. néhány hét múlva elhalt, s M. a bécsi akademiát odahagyta s ment Münchenbe. Időközben készült „Petőfi bucsuja a szülőháztól“, a „husvéti lovasolás“ (350 frt), „a betyár“, „az esthajnal“ stb. München-

ben készült a „pusztai vihar“, melyet a muzeum vett meg 400 frton.

E műve annyiban epochalis volt a művész pályáján, mert az M. elleneseit is megnyerte, kik tehetségét még mindig kétségbe vonták.

Münchenben M. a képző m. egylettől első évben 200 frt segélyt nyert előlegkép egy általa majdan az egylet számára festendő képért. A második évben M. már a m. kormánytól 800 frt évi stipendiumot huzott, mely neki ismételve nyujtatott; jelenleg, a harmadik évben is kap még 600 frt ösztöndíjt.

Münchenben M. az akademiának csak rövid ideig volt rendes tanítványa, mert a nagy híré Adám hívta meg csakhamar atelierjébe s azontul ott dolgozott.

Két év múlva M. Düsseldorfba — rajnai Poroszországba ment, hol az akademiát a kitünő Krausz igazgatja. E szándékában M. hónapokon át gátolatott az 1866. hadjárat által; többnyire megyénkben tartózkodott, hol meghülés folytán kevésbé mult, hogy szemévilágát el nem vesztő, a pesti Rökuskórházban gyógyult fel Hirschler szemorvos kitünő gyógyítása alatt.

Düsseldorfban, Krausz közelében, ki korunk egyik legkitünőbb genre-festője, M-nak mintegy új világa nyílt. Itt készült több képe, nevezetesen „a szénás szekér“, „a jegyváltás“ (700 frt), „a falu alatt“, „a falu kutja“ stb. Végre nagyobb műre vállalkozott M. a „siralomházi jelenet“-hez fogott, melyet egy ügynök 10,000 frankkal foglalt le. E képpel M. pályájának harmadik, mesterszaka kezdődik. E kép ugyanis közelebb Düsseldorfban, a művészvárosban valóságos kis mozgalmat támasztott, s úgy látzik M. híret ott megalapította. A kép ki volt állitva és a látni vágyó közönség oly tömegesen tolt a kiállítás helyére, hogy az időt meg kellett hosszabbítani, mivel sokan, kik a díjt már lefizették, a terembe be nem juthattak. A düsseldorf művészek lapja a műről nagy el-

ismeréssel nyilatkozott, „kitünőnek mondván ugy az egyé- nitéseket, mint festékekkel menten minden hatásvadásztól.“

Végre is a termet becsukták s egy gazdag angol csak a szolgálja protectiója alatt juthatott már be, de bejutott, a képet megnézte s „goddam“ kapja magát, rohan M-hoz s hogy mennyiért fest neki valami hasonlót? — 20,000 frankért, válaszolta emez; „gud, serr gud“ mond az angol s az alku megkötöttet.

A siralomházat a vevő közelebb Párisban fogja kiállítani, mely alkalommal M. is jelen lesz. Ha a kép speculatioóra vétetett, megválk mennyiért fog elkeln. Különben 20,000 frankot már Düsseldorfban is megadtak volna érte, ha már el nem lett volna adva. A kölni muzeum igazgatója kétszer is kísértette M-t, hogy engedné azt át a muzeum számára.

Ekkora díjt hasonló magyar festvény még nem nyert; persze nem is magyar erszényből kerül az, de mindenestre jele, hogy M. nem mindennapi jelenség, ki hivatással hazai művészettünk emelésére annyival inkább, mert ő esete tárgyául kizárólag magyar életképeket használ fel, s ebben több eredetiséget mint ő, eddigelő senki se tanusított.

Egyik közelebb irt levelében, melyben M. ujdón sikereit közlé, írja többek közt: „annyi példa van előttem, hogy megtanulhattam már, mikép a művészi pályán a legnagyobb tehetségek, a tőkély magas fokáról is azon pillanattól fogva szállottak lejjebb s lejjebb nem ritkán a középszerűségig, midőn elbizakodottságukban a természet szorgalmasan tanulmányozni s ez által mindig előre törekedni megszűntek.“

M-t tehát sikerei elbizakodottá nem teendik, a mi egyik záloga hivatása valóságának s annak, hogy pályáján ernyedtetlenül előre fog törtetni.

R.

is buzdítani fog, hogy róla meg ne feledkezzenek. A tudósító megjegyzi: nem nagy az összeg, de a ki rögtön ad, kétszeresen ad, s bár csak enyit adnának mások is és ily készséggel, akkor sok nyomorgó látna jobb napokat.

— **Lapunk mult 16-ik számának** gazdászati rovatában közölt cikk 2-ik hasábjá 5-ik bekezdésének 8-ik sorában „alkalmaznák“ helyett „oltalmaznák“ olvasandó.

Vegyes hírek.

— **Egy Arad-szöregi vasutvonal** melletti kiépítése érdekében Csanádmegye földbirtokosai és kereskedőiből egy consortium alakult, mely az említett vasutvonal kiépítési szándékát.

— **Aradmegye** elöki kerületének birtokosai s értelmisége, a törvényszékek elrendezését e kerületre nézve sérelmesnek látván Eleken ápril 25-én nyilvános értekezletet tart.

— **A budai városkapitányság** egész tolvaj-bandát fogott el husvét napján, mely csupán a szegényebb sorok lakását törögte fel s azok vagyonkáját orozta el. A lopott holmi is majd mind megtaláltatott s természetesen az orgazdákra is rátaláltak.

— **Marmaros-Szigeten** — mint a „Hon“ írja — nagy-pénteken délelőtt 12 órakor, midőn a r. kath. egyházban már csak néhány hívő volt jelen, a templom közepén felállított, több százakat érő, színes kristály üveggyöngyökkel kirakott ur-koporsója meggyuladt s leégett. A szentséget az ott őrtálló egyik honvéd vette le helyéről s mentette meg a lángoktól, valamint az ur testét ábrázoló ötvényt is. A magas boltozatig felcsapó láng, a templomból kitérő füst az egész piacot — hol élénk hetivásár volt — rémületbe ejt s oly nagy volt a zavar, hogy a templom tornyában a harangokat félreverték.

— **Lónyay Menyhért** pénzügyminister a közös pénzügyministeri tárcát máj. hó 2. fogja átvenni.

— **A „Pester Correspondenz“**-ben a következő kuriozumot olvassuk: „Haynald érsek kihallgatáson volt a pápánál; esdve kérte a pápát, hogy térjen el a pápai csalhatatlanság szerencsétlen eszméjétől. „Szent atyám, ne vesse a vizály magvát az eddigelé hívő kedélyekbe: gondolja meg, mily békételenség keletkezett már eddigelé az új dogma miatt, úgy hogy még a selisimától is félni kell.“ A pápa szokott mosolyával így válaszolt: „Épen azért, hogy a kedélyek megnyugodjanak, hogy a békételenségnek vége legyen, szükséges a csalhatatlanság dogmájának kimondása; látod fiam akár hova nézsz, vizályt látsz az emberek között; számtalan kérdés van; mely fölött az emberek nem tudnak megegyezni. Most még nem volt senki, a ki ily esetben nyilatkozatával eloszlatathatná a kételyeket, megszüntethetné a vizályokat; ha egyszer a pápa csalhatatlansága el lesz ismerve, minden égető vitás kérdésben Péter utódja fogja kimondani csalhatatlan ítéletét s a kedélyek meg fognak nyugodni; tudni fogják, melyik félnek volt igaz.“ Erre Haynaldnak természetesen nem volt válasza.“

Gazdászat, ipar, kereskedelem.

Hogyan gazdálkodjunk vidékünkön okszerűen és célirányosan?

(Vége)

Irjuk le most számokban táblákban az imént említett kettős és hármás vetésforgást, és vizsgáljuk meg közelebbről.

A)	B)
kettős	hármás
1. kukorica	1. kukorica
2. buza	2. buza
	3. árpa vagy zab.

Bátran kimondhatni mind kettőre a kárhóztató ítéletet. Ugyanis:

A buza, miből nálunk még mindig legbiztosabban pénzelt a gazda, — rosszul következik a kukorica után; mert

a) a kukorica, mint zsaroló növény már a föld nedvét, zsirját anticipando jól megdézsmálta.

b) mert a kukorica, kivált a nagycsöví magyar kukorica, rendszeren későn ér, törése, csövének, szárának eltakarítása sok időbe kerül, s e miatt az őszi buza vetés kellő időben csak ritkán történhetik annyira, hogy octóber közepe helyett, sokszor még december végén se bírjuk a buzavetést bevégezni, mint ez épen a mult évben tul a rendén is bebizonyult.

e) mert a sürtü leveles kukorica erős árnyékot tartván, e miatt a nap melege a talajt kellően nem érheti, s az új erőszerezést e részben nagyon gátolja, és épen ez az egyik oka annak, hogy az ilyen földben a buza gyökér lefelé nem terjeszkedhetik, hanem gyökérhálózatával a felszínen marad.

d) legtöbb mindenféle dudva nő a kukorica védárnyéka alatt, mert magvaik ősszel leszántatván tavasszal kikelnek, a vetést elnyomjuk, ha csak drága napszámmal ki nem gyomláztatjuk.

Szeretik ugyan ezen hátrányok ellenében érvül felhozni, hogy azért kell kukorica után vetni a búzát, mert a föld jól meg volt munkálva, s a gáztól megtisztítva.

Azonban e tétel sem áll egészen; mert épen a kukorica földeken látni nálunk legbujább gázt, dudvát, melyek, mint épen az imént is említém, magvaikat elhullatják, s a búzával együtt alá szántatván, tavasszal kikelnek, midőn az okokat nem ismerő gazda álmélkodva kérdi: „hol veszi magát ez a sok gaz és dudva ebben az én jól mivelt tiszta földemben?“

Lehetne még bővebben taglálni ama két, és három forduló őrendszert, s több oldalról ostromolni, de a helyett célszerűbbnek tartom egyenesen rámutatni a jobb, az okszerűbb vetésforgások példákban előterjesztésére.

Osszuk fel egy gazdaság szántás alá tartozó területét — leszámítva a megfelelő állandó herést — 6 vagy 5 egyenlő kiterjedésű táblára, ily gazdaságnál ajánlok három féle, a föld különböző minőségének megfelelő vetésforgást, nevezetesen:

I.

1. a fekete ugar	4. árpa
2. buza	5. zöld takarmány
3. kukorica	6. buza

II.

1. ugar	4. kukorica
2. repce	5. zöld takarmány
3. buza	6. buza

III.

1. buza	4. ½ buza ½ árpa
2. kukorica	5. zöldtakarmány
3. mohar	(Esparsette)

Az I. és II. számú vetésforgást ajánlom nehezebben mivélhető, kötöttebb földekre, melyeken az erősebb trágyázásnak inkább van helye, s ugyan azért a zöldtakarmányhoz egész, a kukoricához mérsékelt trágyázást okszerűen alkalmazhatni. — A III. számú, melyből az ugart szándékosan hagytam ki, könnyebben mivélhető, és erőtlenebb földeken lehet inkább alkalmazni, s mivel itt a föld gyengébb, és sok trágyázást, s ennek kedvéért sok állattartást is igényel, két szakaszba tettem a zöld takarmányt, s arra az esetre, ha a lucerna nem nőne azon a talajon elég jól, ajánlom helyette próbául a takarmány baltacimet (Esparsettet), mely ugyan nálunk még csak nem egészen szokatlan, de másutt sok helyen igen jónak bizonyult.

De vegyük már boncolás alá vetésforgásaink egyes szakaszait, például az I-ső száméit.

Ebben az első szakasz a fekete ugar, mely ellen szó sem lehet; mert itt a földbe semmi nem vettetés, semmi nem is fogyasztja táperjét, nedvességét, sőt a többszöri ekével forgatás, jószággal járatás által többféle uton új erőt és táplálékot nyer ilyen valósággal tiszta és jó földben.

A 2-ik szakaszban kitűnő jó helyen lesz a buza vetve, mert a föld fel is mélyült, ki is tisztult, bő táperőhöz jutott az ugar által — továbbá könnyen és legjobban időben lehet bele vetni a magot, mely gyorsan csirázhatván és nőhetvén bátran dacolhat, mélyen lemenő gyökereire támaszkodva a hideg és meleg ellen egyformán s alapos reményt jogosít előre is a gazdag terméshez.

A 3-ik szakaszban ismét maga helyén van a kukorica; mert a kukoricát a tavasziak közt legkésőbbben kellettven bevetni, a megugarolt buzatarlóra van módunk időnk a trágyát kihordatni őszől késő tavaszig; sőt az őszit még fenyedén le is forgatni.

A 4-ik szakaszban ismét jó helyen áll az árpa; a kukorica tarlót kedvező ősszel igen jó legelőül használhatjuk jó ideig, olykor fel is szánthatjuk, a jószággal tőrethetjük; továbbá a felszínen marad dudvamagok télen jó részben megfagynak, a megmaradtak tavasszal kikelvén, a szántás által elpusztulnak; — végre jó helyen van még azért is, mert az árpa a kapált s pórhányós földet igen szereti s a kukorica után kimelőbb utóveteményül tekinthető.

Az 5-ik szakaszban mintegy kikertülhetlenül jön a zöld

takarmány. Értem ez alatt a legjókorabb használható rozst, a kasza alá sűrűn vetett kukoricát (csalamádét), melyekből természetesen csak az időnek szükségéhez mért mennyiségben kell vetni; továbbá a búkkönyv, mohart, kellő tekintettel arra: hogy egymást felváltva folyvást bővében legyen az el nem vénült zöld takarmány.

Mivel a zöld takarmány elibe fris trágyázás, utána pedig ugarlás jön, azért igen jó előkészítője lesz a 6-ik szakaszban ismét oda illő buzának.

Ellenvethetné itt valaki, hogy a buza egyrészt e szakaszban mégis gyenge helyen állana, értem a legkésőbbben levágot takarmány helyén, mert száraz nyárbán az ugarlás célszerűen nem történhetik meg? Erre az a válaszom: meg kell lesni az alkalmas időt, s mihelyt új sarjadása kezd lenni a tarlónak, akkor nyomban kell igyekezni megejteni az ugarlást, mely eképen lefordított zöld trágya által nedvet és tápot kap a föld; ha pedig valami kis részben az ugarlás mégis elmaradna, hagyjuk a kimaradt részt tavaszi buza alá.

A II-ik számú vetésforgást, mely hasonló természetű az I-hez, hagyjuk itt újabb elemzés nélkül érintetlenül és szőlünk röviden még III-ik vetésforgásunkról.

Mint előre is jelzém, e vetésforgás a kiélt, erőtlenebb talajhoz van tervezve. — Ide sok trágya kell, tehát marha is több, mint más fordulókhoz; a mi pedig nálunk épen ellenkezőleg van. Nálunk sokan azt mondják: „hogyan tartunk még több marhát, mikor a kevesebbet se bírjuk jól tartani?“

Elhiszem; mikor kizsartolt földjeinkből is alig, de alig juttatunk takarmánytermelésre egy parányit; és ott farkodunk elég meggondolatlanul, hol legkevésbé volna szabad!

Meg kell még emlitenem, hogy a sovány, könnyű föld szereti a gyakori, de akkor vékonyabb trágyázást.

Ne vesse senki ellenem, mintha itt kevés tért engedtem volna a nekünk oly fontos búzatermelésnek, mert a belterjes mivélés mindent kipótol; a zöld takarmány, melynek célunkhoz képest kedveznem kellett, mint jó előnövény a közvetlenül rá következő búza termés fokozásában adja meg a gazdag kárpótlást. —

Szívemből óhajtom, hogy ezen példákban tett rövid fejtegetéseimnek legalább annyi hatása lehessen, hogy ajánlataimmal próbák tétetnének; mert úgy vagyok meggyőződve, hogy a próbák után az eredmény nem lesz jelentéktelen. —m —a.

A békésmegyei takarékpénztár első negyedéves forgalmi kimutatása 1870. évben.

Bevétel.

Pénztár maradvány dec. 31.	34442.87
Betételekből	158493.43
Könyvecske díjakból	31.65
Letéti díjakból	8.9
Leszámitolt váltók visszafizetéséből	175103.—
Jelzálogi kölcsönök	67990.—
Előlegek	3875.—
Váltók kamataiból	3545.19
Jelzálogi kamatokból	3701.58
Előlegek kamataiból	214.32
Írárdijakból	2488.94
Részvény átirási díjakból	5.50
Késedelmi kamatokból	11.73
Magyar vasuti kötvények eladásából	41217.39
Magyar hitelbankrészvény kamataiból	200.—
Angol magyar bankrészvény kamataiból	96.20
Alföld-fiumei vasuti részvény	30.12
Magyar vasuti kötvények	166.62
Első magyar ált. bizt. társulattól	10000.—
Észak-keleti vasuti részvény kamataiból	601.25
Értékpapir nyereség	1132.61
Összesen	503355.49

Kiadás.

Betétek visszafizetésére	182275.45
„ folyó kamataira	231.51
Leszámitolt váltókra	178285.—
Jelzálogos kölcsönökre	2300.—
Előlegekre	7690.—
Tiszti és szolga fizetésekre	544.92
Irodai szükségletre	5.60
Adó és bélyegre	400.—
Vegyés költségekre	56.31
Napi biztosi díjakra	108.—
Osztalékra	560.—
Első magyar bizt. társulatnak	697.45
Békési fiók-pénztárnak	53610.—
Oroszázi	47720.—
Pénztármaradvány mart. 31.	28841.25
Összesen	503355.49

(Rf.) A selymrag kiosztása ügyében tudatja a keresk. miniszterium, hogy az ingyen kiosztás végett rendelkezése alatt állott eredeti, valamint honosított selymrag a jelentkezők közt már kiosztatván, a további megrendelők ez iránti kérését nem teljesítheti a miniszterium.

(Rf.) Gyapjustrák bevitelére Bajorországba, a bajor kormány egy rendelete folytán meg van tiltva. Ennek dacára egyesek nem lévén értesülve a tilalomról, postai úton küldenek gyapjustrákat, miért is a magyar keresk. miniszterium kellemtelenségek elhárítása végett újból figyelmeztet, hogy magyarországi gyapjustrák be- és átvitele a bajor területen egészségi bizonyítvány melléklete mellett sem engedtetik meg, s a tilalom alól csak azon küldemények vétetnek ki, melyekről bebizonyítatik, hogy gyárilag mosattak.

(Rf.) Aratási kilátások Lajtántul. Az osztrák hivatalos közlegyek kimutatásai szerint Felső-Austriában a magasabb fekvésű helyek még hóval fedve; a repce igen szenvedett, a buza részben közepszerű, részben silány termést ígér, rozs és lucerna jól állanak. Morvaországban repce és takarmány silány, rozs jó, buza még kifejtetlen, de kecsgető. Siléziában a gabnanövények általában rosszul állanak, a repce türehető; Styriában átlag minden jól áll; ellenben Karinthiában még mindent hó fed és nem lehet még sejteni sem, minő termés lesz.

Heti vásári tudósítás.

Gyula április 22. A mai heti vásár is csak nagyon közepszerűnek mondható, — kukuricavetéssel van elfoglalva egész vidék. Apróságos teherrel mintegy 150—160 szekéren hoztak gabonaféléket, mely behozatal a fogyasztó közönség szükségletét nem bírta fedezni. Ez okból mindenféle gabonának ára köbönként 20—30 kriggal emelkedett. — A kendermag ára vékánként 2 frton erősen tartotta most is árát. A széna megfizethetetlen áron tartott, lóheremag csendesen kelt, háztól a jónak, szépek mázsája 30 frtért vétetik. Nád- és faféle igen kevés volt, a szénnek zsákja 45—60 krig kelt.

A hal fontja 20—40 krig volt a minőséghez képest; a görög keleti vallásúak számára az aradmegyei szomszédos községekből majd 30 szekéren hoztak husvéti bárányt, melyekből mult heti áron kelt közép mennyiség.

Ló, szarvasmarha és sertésvásár elég nagy, de nyomott ár mellett sem volt semminek egyáltalában kelete, a mi eszik, ma nem akad annak egy könnyen vevője. Az időjárás méltán aggasztónak mondható, éjjel hideg, nappal nyers szél hátráltatja a vegetációt, mit a kereskedő világ is kezd valahára észlelni és figyelembe venni, s ugyanazért néhány nap alatt sok ezer köbölre menő buza, árpa és kukurica készlet került részint közép, részint jó áron kereskedők kezére helyben és a vidéken.

Sz. L.

Erték- és váltó-árfolyam

a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén, április 21-én 1870.
(Eredeti távirat.)

Allamadósság	61.30	
5% nemzeti kölcsön	70.80	
1860-ki államkölcsön	97.50	
Bankrészvények	724.—	
Hitelrészvények	289.20	
Földtehermentesítési kötvények	magyar	79.—
	bánáti	77.50
	erdélyi	75.50
	horvát	83.50

Pénz nemek és váltók.

Cs. kir. arany	5.85
Ezüst	121.—
Napoleon dor	—.—
Londoni váltók	124.30

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

HAJÓSSY OTTO.

HIRDETÉSEK.

Boltváltoztatás.

(1—1)

(45)

Alólirottak van szerencsége a t. cz. közönséggel tudatni, miszerint **posztó-, vászon- és pipere-kereskedését** a Geyer Ferencz-féle házból f. ápril hó 25-től kezdve a főtéren levő Popovits Emilián-féle házba

(szemben a Weinmann és Rosenthal cégü kereskedéssel) tette át.

Együttal szabad legyen azt is tudatnom, hogy üzletem átköltözése alkalmából raktáromat mindennemű új **posztó- és vászonnemükkel**, különösen pedig női és férfi **pipere-cikkkel** újból és dusan felszereltem s hogy ezentul az eddigi áron 10%-kal alól fogom t. vevőimet kiszolgálni.

Mustrákkal készséggel szolgálok, s vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszközölök.

Számos látogatásokért esd s az eddig tapasztalt pártolást jövőre is tisztelettel kéri

FILLÁRY JÁNOS.

(43)

Gulyabeli

(1—1)

Marha-eladás.

Báró Wenckheim Viktor ur ő méltsga részéről legnagyobb részben saját nevelésű marhai közül, 16 drb 4 éves, 10 drb 3 éves, 15 drb 2 éves, 5 drb 1 éves tinó, 4 drb fias tehén, és 12 drb 2—3 éves üsző tétetik eladónvá. Az 5 drb 1 éves svájci, a többi mind szép, nemes magyar faj. Megtekinthető és megvehető e április 26-ig a csaba- és m. berényi vasutállomásokhoz egyformán 3/4 órányira fekvő Kamuti pusztán. — Bővebb felvilágosítást írásbeli megkeresésre készséggel ad

Vetsey László,
kamuti számtartó.

(44)

Hirdetmény.

(2—1)

Közhírré teszem, miszerint 12 éven felül haladt leányokat mindenféle apró kézimunkákban, úgy szintén finom fehér-vászon-varrásban kiképezésre vállalkozok 2 a. é. frt havidij mellett.

Lakásom: Gyulán, a román eklésia épületében.

Özv. **Takácsy Jánosné.**

„Magyar király“

szállodában
ezentul **mindennap**
friss tormásvirstli,
salvalade
és pénteken
paprikás-hallal,
ugyszinte
kőbányai sörrel
szolgál

(42) (3—3)

Herodek Lipót,
szálloda tulajd.

NAGY FERENCZ

könyvkereskedőnél, mint a „Corvina“ főgynökénél, ugyszintén **Végh Lajos** és **Winkler Gábor** helybeli al-gynököknél alább elsorolt népszerű könyvek kaphatók:

„Corvina“ kis naptára 16 kr.

Népbankokról 8 kr.

A fősvény, Mész Bélától, 2 füz. 30 kr.

Attila, isten ostroma, György Diáktól 6 kr.

Erzsó asszony története, Jámber Jeremiástól, 2 füz. 27 kr.

A malom alatt, Jokai Mórtól, 15 kr.

Egy igaz polgár élete, Györi Vilmostól, 3 füz. 50 kr.

Zrínyi Miklós, György Diáktól, 5 kr.

Toronyi Tamás, György Diáktól, 8 kr.

Dalok könyv, 30 kr.

Magyar nép naptára, 30 kr.

Egy honvéd naplójából, Vajda Jánostól, 25 kr.

Természeti képek, Greguss Gyulától, 2 füz. 60 kr.

Hedvig szép királynő, vagy rózsakoszoru és tövis-koszoru, György Diáktól, 6 kr.

Az annyiveri magyarok, György Diáktól, 5 kr.

Almos, a m. tud. akadémia által 100 arannyal jutalmazott hős költemény, Szász Károlytól, 80 kr.

Ugyancsak Nagy Ferencz könyvkereskedésében követező legújabb könyvek kaphatók:

Suezig és vissza, utirajzok, írta B. Pengrácz E., 2 kötet 2 frt 20 kr.

Az ember tragédiája, írta Madách I., 3-ik kiadás, 1 frt 40 kr.

A nap hőse, regény, írta Degré A., 2 köt. 2 frt.

Socialis kérdésről, nemzetgazd. tanulmányok, írta Lugossy Béla, 1 frt.

Magyar köztársasági bank, írta Mudrony Pál, 1 frt.

A bolygó zsidó regény, írta Sue Jenő ford. Szabó A. és Pleskott H. egy-egy füzet 50 kr.

Kölesönkönyvtár a magyar és német irodalom újabb termékeivel folyton nagyobbitra.

Olvasás díj 1 óra 80 kr. negyedévre 2 frt mindíg előre fizetve 3 frt betéttel együtt.